

Byla C-411/22**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2022 m. birželio 21 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. gegužės 24 d.

Kasatorė:

Thermalhotel Fontana Hotelbetriebsgesellschaft m.b.H.

Kita kasacinio proceso šalis:

Bezirkshauptmannschaft Südststeiermark

Pagrindinės bylos dalykas

Pajamų, kurių darbuotojai negauna dėl sveikatos priežiūros institucijos po teigiamo COVID-19 testo skirtos izoliacijos („karantino“), kompensavimas – Sąvoka „ligos išmoka“, kaip ji suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą – Pasienio darbuotojai – Laisvo darbuotojų judėjimo apribojimas nustatant sąlygą, kad izoliacija turi būti buvusi skirta nacionalinės institucijos

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar kompensacinė suma, kuri priklauso izoliacijoje dėl COVID-19 ligos, dėl įtarimo sergant COVID-19 arba dėl įtarimo užsikrėtus COVID-19 esantiems darbuotojams už turtinius nuostolius dėl negalėjimo dirbti ir kurių darbuotojams iš pradžių turi išmokėti darbdavys, o teisė reikalauti kompensacijos iš valstybės išmokėjimo momentu pereina darbdaviui, yra ligos išmoka, kaip ji suprantama

pagal 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 3 straipsnio 1 dalies a punktą?

Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

2. Ar SESV 45 straipsnis ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad juos pažeidžia nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias pajamų, kurių darbuotojai negauna dėl sveikatos priežiūros institucijos po teigiamo COVID-19 testo skirtos izoliacijos („karantino“), kompensavimas (kai kompensaciją darbuotojams pirmiausia turi išmokėti darbdavys, taip įgydamas teisę reikalauti kompensacijos iš valstybės) priklauso nuo to, ar izoliaciją skyrė nacionalinė institucija, remdamasi epidemiją reglamentuojančiais nacionalinės teisės aktais, taigi, tokia kompensacija nemokama darbuotojams, kurių kaip pasienio darbuotojų gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje ir kuriems izoliaciją („karantiną“) skyrė jų gyvenamosios vietos valstybės narės sveikatos priežiūros institucija?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 45 straipsnis; 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnis; 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo 1–3, 5 ir 11 straipsniai

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Epidemiegesetz (Epidemijų įstatymas, toliau – *EpiG*) 7 straipsnio 1 dalis: „Nuostatuose nurodomos ligos, apie kurias privaloma pranešti ir kurių atveju sergantiems, įtariamais sergantiems arba įtariamais užsikrėtusiems asmenims gali būti skirtos izoliacijos priemonės. <...>“

EpiG 32 straipsnis: „1. Fiziniais ir juridiniams asmenims bei komercinės teisės reglamentuojamoms ūkinėms bendrijoms turtiniai nuostoliai dėl negalėjimo vykdyti veiklą kompensuojami, jeigu ir tiek, kiek:

1) jiems buvo skirta izoliacija pagal 7 arba 17 straipsnį, <...>

ir dėl to jie negavo pajamų.

2. Kompensacija mokama už kiekvieną dieną, kurią apima 1 dalyje minėtas įstaigos nurodymas.

3. Kompensacija pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims skaičiuojama pagal jų įprastą darbo užmokestį <...>. Jiems priklausančią kompensacijos sumą

darbdaviai išmoka įprastu įmonėje darbo užmokesčio išmokėjimo laiku. Išmokėjimo momentu teisė reikalauti kompensacijos iš valstybės pereina darbdaviui <...>.“

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas bei pagrindiniai nacionalinio teismo proceso šalių argumentai

- 1 Kasatorės buveinė yra Austrijoje, kur ji valdo viešbutį. Atliekant periodinį testavimą, kai kurių šio viešbučio darbuotojų COVID-19 testai buvo teigiami. Kasatorė pranešė apie tai Austrijos sveikatos priežiūros institucijai, bet pastaroji atitinkamiems darbuotojams izoliacijos neskyrė, nes šių darbuotojų gyvenamoji vieta buvo Slovėnijoje arba Vengrijoje. Tačiau Austrijos valdžios institucija informavo šių kitų valstybių narių kompetentingas institucijas, kurios darbuotojams paskyrė izoliaciją atitinkamoje jų gyvenamojoje vietoje Slovėnijoje arba Vengrijoje tiksliau nustatytais laikotarpiais (atitinkamai nuo 2020 m. spalio 23 d. iki 2020 m. lapkričio 18 d., nuo 2020 m. spalio 21 d. iki 2020 m. lapkričio 17 d. ir nuo 2020 m. spalio 26 d. iki 2020 m. lapkričio 13 d.). Šiais izoliacijos laikotarpiais kasatorė izoliuotiems darbuotojams nebemokėjo atitinkamą darbo užmokestį.
- 2 2020 m. gruodžio 1 d. kasatorė kreipėsi į *Bezirkshauptmannschaft Südsteiermark* (Pietryčių Štirijos teritorinė administracinė institucija) su prašymais kompensuoti negautas pajamas, nes darbuotojų teisė į jas, išmokėjus darbo užmokestį, perėjo kasatorei. Šiuos prašymus *Bezirkshauptmannschaft* 2020 m. gruodžio 29 d. sprendimais atmetė.
- 3 Penkiais sprendimais *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos apygardos administracinis teismas) atmetė kasatorės dėl šių sprendimų pareikštus skundus kaip nepagrįstus, nes, jo nuomone, tuo atveju, jeigu izoliaciją skyrė užsienio valstybės institucijos, *EpiG* nustatyta teisė netaikoma.
- 4 Šiuos administracinio teismo sprendimus kasatorė apskundė *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas) specialiaisiais kasaciniais skundais, kuriuose ji visų pirma abejoja, ar *EpiG* 32 straipsnio 1 ir 3 dalys, kaip jas aiškina *Landesverwaltungsgericht*, yra suderinamos su SESV 45 straipsnyje užtikrintu laisvu darbuotojų judėjimu bei su Reglamentu (EB) Nr. 883/2004. *Verwaltungsgerichtshof* kasacines bylas sujungė, kad priimtų bendrą sprendimą.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 5 *Verwaltungsgerichtshof* yra teismas, kaip jis suprantamas pagal SESV 267 straipsnį, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau teismine tvarka neskundžiami.

- 6 Kompensacinė suma, kuri darbuotojui buvo išmokėta remiantis *EpiG* 32 straipsnio 3 dalies pirmu ir antru sakiniais, pagal apibrėžimą yra ne darbo užmokestis, o valstybės kompensacija, mokama remiantis viešosios teisės aktu.
- 7 Nagrinėjamu atveju reikia išsiaiškinti, ar kasatorė, kaip darbdavė, turi – pagal *EpiG* 32 straipsnio 3 dalies trečią sakinį jai perėjusią – teisę reikalauti kompensuoti negautas pajamas ir tuo atveju, kai nurodymas, kuriuo remiantis COVID-19 liga sergantiems, įtariamais sergantiems arba įtariamais užsikrėtusiems darbuotojams buvo skirta izoliacija, dėl darbuotojų gyvenamosios vietos ne Austrijoje buvo priimtas ne Austrijos sveikatos priežiūros institucijos sprendimu, o kitos valstybės narės (viešosios valdžios) aktu.
- 8 *Verwaltungsgerichtshof* preziumuoja, kad byloje minimi darbuotojai yra pasienio darbuotojai, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 883/2004 1 straipsnio f punktą, ir kad todėl jiems darbuotojams šio reglamento taikymo srityje pagal Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnio 1 dalį ir 3 dalies a punktą taikomi Austrijos teisės aktai.
- 9 Jeigu paaiškėtų, kad *EpiG* 32 straipsnyje numatyta kompensaciją reikia laikyti ligos išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio a punktą, Austrijos institucijos ir teismai pagal Reglamento Nr. 883/2004 5 straipsnio b punktą turėtų atsižvelgti į kitos valstybės narės kompetentingos institucijos priimtą nurodymą skirti izoliaciją taip, tartum ji savo teritorijoje būtų priėmusi Austrijos institucija.
- 10 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatyta, kad išmoka gali būti laikoma socialinio draudimo išmoka, kaip jis suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnį, tada, kai ji suteikiama neatsižvelgiant į individualų ir diskrecinį asmeninių poreikių vertinimą remiantis teisės aktais apibrėžta situacija ir kai ji susijusi su viena iš Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalyje (dabar – Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalis) aiškiai išvardytų rizikos sričių. Tam, kad būtų galima atskirti įvairias socialinio draudimo išmokas, reikia atsižvelgti į kiekvienos išmokos apimamas rizikos sritis (dėl anksčiau galiojusios Reglamento Nr. 1408/71 nuostatos žr. 2017 m. vasario 1 d. Sprendimą *Tolley* (C-430/15, ECLI:EU:C:2017:74, 43 und 45 punktai)). Ligos išmoka apima riziką, susijusią su patologine būseną, dėl kurios laikinai turi būti sustabdyta suinteresuotojo asmens veikla (žr. 2011 m. liepos 21 d. Sprendimą *Stewart* (C-503/09, ECLI:EU:C:2011:500, 37 punktą)).
- 11 Šioje byloje nagrinėjamą išmoką suteikia Austrijos valstybė, remdamasi įstatymuose aprašytais kriterijais. Tiesa, ji siejama ne su liga, o grindžiama tuo, kad asmuo, kuriam priklauso išmoka, oficialiu sveikatos priežiūros institucijos nurodymu negali dirbti ir dėl to negauna pajamų, kurių praradimą kompensuoja valstybė. *EpiG* institucijos skiriamą izoliaciją kvalifikuoja kaip „ligų, apie kurias privaloma pranešti, prevencijos ir kovos su jomis priemonė“. Izoliacijos tikslas yra ne sudaryti sąlygas individui pasveikti, o apsaugoti populiaciją, kad

izoliuojamas asmuo jos neužkrėstų, taigi, mažinti ligos, apie kurią privaloma pranešti, visuomenės sveikatai keliamą pavojų.

- 12 Todėl *Verwaltungsgerichtshof* linkęs manyti, kad šioje byloje nagrinėjama kompensacija nėra ligos išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą. Tačiau kadangi į šį klausimą Europos Sąjungos Teisingumo Teismas dar nėra atsakęs ir teisingas Sąjungos teisės taikymas nėra toks akivaizdus, kad dėl to negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių, remiantis SESV 267 straipsniu šis klausimas pateikiamas Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, kad šis priimtų prejudicinį sprendimą.
- 13 Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, reikia išsiaiškinti, ar toks kompensacijos reglamentavimas, kaip antai numatytasis *EpiG* 32 straipsnyje, pažeidžia SESV 45 straipsnyje nustatytą laisvą darbuotojų judėjimą ir vienodo požiūrio principą, įtvirtintą Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnyje.
- 14 Pagrindinėje byloje darbuotojai, kuriems buvo skirta izoliacija, dirba Austrijoje pagal darbo sutartį, tačiau jų gyvenamoji vieta yra Slovėnijoje arba Vengrijoje, kur kasdien sugrįžta. Todėl jie laikytini darbuotojais, kurie naudojami SESV 45 straipsnyje numatyta teise laisvai judėti.
- 15 Pagrindinėje byloje kasatorė reikalauja kompensacijos remdamasi tuo, kad pagal įstatymą atsirandanti kompensacijos reikalavimą, kuri darbuotojas turi valstybės atžvilgiu, pirmiausia patenkina darbdavys, kuriam ši teisė pereina patenkinto reikalavimo apimtimi. Todėl darbdavio teisė yra tiesiogiai susijusi su užimtumu, kaip jis suprantamas pagal SESV 45 straipsnį, taigi, *Verwaltungsgerichtshof* nuomone, – taip pat atsižvelgiant į jurisprudenciją (žr. 1998 m. gegužės 7 d. Sprendimą *Clean Car Autoservice Ges.m.b.H.* (C-350/96, ECLI:EU:C:1998:205, 18 ir paskesni punktai)) – nėra jokių abejonių, kad šiomis aplinkybėmis ir darbdavys gali remtis laisvu darbuotojų judėjimu pagal SESV 45 straipsnį.
- 16 Nacionalinės teisės nuostatoje – netiesiogiai – reikalaujama turėti gyvenamąją vietą Austrijoje tam, kad būtų galima pareikalauti kompensacijos. *Verwaltungsgerichtshof* manymu, tai laikytina netiesiogine diskriminacija, nes ši nuostata savo pobūdžiu gali labiau paveikti ne vietinius darbuotojus, o darbuotojus migrantus, ir dėl to pastarieji gali patekti į ypač nepalankią padėtį (žr. 2007 m. liepos 18 d. Sprendimą *Hartmann* (C-212/05, ECLI:EU:C:2007:437, 29–31 punktai)); to, *Verwaltungsgerichtshof* manymu, nekeičia ir aplinkybė, kad šios kompensacijos, perėmęs darbuotojo teisę, reikalauja darbdavys.
- 17 Parengiamuosiuose įstatymo dokumentuose nematyti jokio specialaus pateisinamojo šioje byloje nagrinėjamos reglamentavimo tvarkos pagrindo, kodėl atsižvelgiama į Austrijos institucijos sprendimą, taigi, netiesiogiai į tai, kad darbuotojo gyvenamoji vieta yra Austrijoje. Geriausiu atveju pateisinamasis pagrindas gali būti visuomenės sveikata. Skiriant izoliaciją asmenims dėl ligos, dėl įtarimo sergant arba dėl įtarimo užsikrėtus, tampa lengviau atsekti užsikrėtusiojo kontaktus ir užtikrinama, kad (galimai) užsikrėtęs asmuo neišeitų

už savo gyvenamosios vietos ribų, taip sumažinant COVID-19 platinimo riziką. Įstatyme nustatyta teisė į izoliacijos laikotarpiu negautų pajamų kompensavimą taip pat padeda užtikrinti, kad karantino priemonių bus laikomasi, taip padidinant infekcijos slopinimo priemonių, kurių ėmėsi sveikatos priežiūros institucijos, veiksmingumą. Rėmimasi tik nacionalinių institucijų nurodymais galbūt būtų galima pateisinti tuo, kad stebėti, kaip jų laikomasi, įmanoma tik tuomet, kai izoliacija vykdoma šalies viduje, ir kad siekis prislopinti infekciją susijęs su šalies vidaus situacija, kuri gali skirtis nuo epideminės padėties kitoje valstybėje narėje (atitinkamo darbuotojo gyvenamosios vietos valstybėje). Galiausiai valstybės suteikiamos kompensacijos skyrimą tik tiems darbuotojams, kuriems izoliaciją skyrė Austrijos institucijos, būtų galima pateisinti tuo, kad tik tokiais atvejais Austrijos valstybė atsako už darbuotojo negalėjimą dirbti. Tuomet tuo atveju, kai karantiną skirtų kita valstybė narė, reiktų nurodyti darbuotojui dėl kompensacijos kreiptis į savo gimtąją valstybę, jeigu joje taikomi atitinkami kompensaciją reglamentuojantys teisės aktai.

- 18 Bet kuriuo atveju neatrodo akivaizdu, kad nevienodas požiūris į darbdavius, kurie įdarbina darbuotojus, kurių gyvenamoji vieta yra šalies viduje, ir darbdavius, kurie įdarbina ir pasienio darbuotojus, yra proporcingas. Kadangi nėra taip akivaizdu, kaip teisingai taikyti Sąjungos teisę, kad neliktų galimybių kilti pagrįstoms abejonėms, remiantis SESV 267 straipsniu pateikiamas ir antras prejudicinis klausimas ir prašoma priimti prejudicinį sprendimą.